

SAMETINGETS STRATEGI FOR SAMISKE BARNEHAGETILBUD 2021 – 2025

- Et krafttak for samiske barnehager

1. Innledning

Sametingsmelding om samisk barnehagetilbud ble behandlet i Sametingets plenum under sak SP 026/19 den 6. juni 2019. Som en oppfølging av plenumsvedtaket ble Sametingets handlingsplan for samiske barnehagetilbud 2019-2023 vedtatt i Sametingets plenum under sak SP 035/19 den 26.09.2019. Dette strategidokumentet er en revidering av meldingens strategier.

Strategidokumentet beskriver meldingens innsatsområder og mål, og fastsetter strategier for å nå disse målene.

Et krafttak for samiske barnehager

Barnehagesektoren er i stadig utvikling, og nasjonalt satses det stort og bredt på å øke kvaliteten i barnehagene. Likevel ser man at de prioriteringer som er gjort i forhold til tiltak som skal lede til kvalitetsutvikling ikke når frem og heller ikke treffer behovene den samiske barnehagesektoren har.

Det er kompetansekrise i den samiske barnehagesektoren. Situasjonen er ikke stedsbestemt, men gjelder for hele landet der det er samiske barnehager eller barnehager med samisktilbud. Det er mangel på samiskspråklige pedagoger, og det utdannes for få samiskspråklige barnehagelærere. Det er utfordrende for barnehageeiere å rekruttere og beholde samiskspråklige ansatte, fordi de er svært attraktive i det generelle arbeidsmarkedet. Lønnsnivået i barnehagesektoren viser seg å ikke være konkurransedyktig i dette markedet. Denne situasjonen har negativ innvirkning på kvaliteten på det samiske innholdet i barnehagene. Sametinget er særlig bekymret for at denne situasjonen fører til at samiske barn ikke får innfridd sin rett til et barnehagetilbud som er bygd på samisk språk og kultur, noe som er en reell trussel for samiske barns rettsikkerhet.

Sametinget tar dette på alvor og vil derfor prioritere å arbeide for at rammer og strukturer rundt samiske barnehager og andre barnehager med samisktilbud blir tilpasset barnehagens behov. Det må nå tas et krafttak for samiske barnehager!

Sametingets visjon

Samiske barn får oppfylt sine rettigheter til et samiskspråklig barnehagetilbud av høy kvalitet.

Sametingets mål i barnehagepolitikken

Sametingets barnehagepolitikk bygger på det grunnleggende prinsipp om at barnehagen er en sentral institusjon i det samiske samfunnet. Samenes etniske identitet knyttet til sosial og kulturell egenart danner viktige verdier. Barnehagene må jobbe ut fra den virkelighet vi som samer lever i. Det betyr blant annet å synliggjøre mangfoldet og variasjonene. Med endringer i det samiske samfunnet må dagens barn ta del i og være med på å skape nye positive elementer i det moderne samfunn. Samtidig er det viktig at den kunnskap, erfaring og tenkemåte som lever og praktiseres blant samer i dag, styrkes og videreføres til neste generasjon.

Sametingets hovedmål i barnehagepolitikken er å sikre at samiske barn får et samiskspråklig

barnehagetilbud som tar utgangspunkt i samiske verdier og språk, og i samisk kultur og samfunnsliv.

For å nå Sametingets hovedmål for barnehagepolitikken, rettes fokuset mot innsatsområdene i sametingsmelding om samisk barnehagetilbud. Hvert innsatsområde har sine utfordringer, mål og strategier.

- Samiskspråklige barn i dagens samfunn
- Tradisjonell kunnskap i ny tid
- Kunnskap og kompetanse bygger fremtidens samiske barnehage

Innsatsområde 1: Samiskspråklige barn i dagens samfunn

Mål: Samiske barn får styrket og utviklet sitt samiske språk i barnehagen

Utfordringer:

Den største utfordringen i dag er at samiske barn ikke har rett til *samiskspråklig* barnehageplass.

Det er i tillegg en stor utfordring at samiskspråklige barnehagetilbud ikke alltid er av tilfredstillende kvalitet. En av de største utfordringen her er at det mangler forskning for å utforme et solid grunnlag for samisk barnehagepedagogikk.

Det finnes samiske barn som ikke får et samiskspråklig tilbud i barnehagen. Noen ganger finnes det samiskspråklige tilbud av en slik art at det ikke fører til utvikling av barnas samiske språk. En av utfordringene er at det mangler systematiserte og tilpassede arbeidsmetoder for språkinnlæring og -opplæring i barnehagene.

Strategier:

- Arbeide for at barnehageloven endres slik samiske barn sikres retten til et samiskspråklig barnehagetilbud.
- Arbeide for at det utvikles felles samisk rammeplan for barnehager i Sápmi
- Arbeide for at det utvikles faglitteratur for samisk barnehager
- Vurdere endring av Sametingets tilskuddsordninger for barnehager med mål om å styrke språkinnlæring og -opplæring
- Bidra til å videreføre og styrke ordningen med samiske språkmedarbeidere i barnehager
- Vurdere innføring av et gratis samisk barnehagetilbud
- Arbeide for at det etableres en ombuds- og klageordning som ivaretar samiske barns rettigheter innenfor barnehagesektoren.
- Arbeide for å utvikle tiltak som sikrer og styrker samiske barns språkinnlæring og -opplæring i barnehagene.

Innsatsområde 2: Tradisjonell kunnskap i ny tid

Mål: Den samiske barnehagen bygger på tradisjonell kunnskap.

Utfordringer:

Samisk tradisjonell kunnskap er en kollektiv kunnskap, som består av praktiske ferdigheter og immateriell kunnskap. Denne kunnskapen er videreført fra generasjon til generasjon gjennom

fortellinger og handlinger. Utfordringen i dag er at overføring av tradisjonell kunnskap ikke lenger er en selvfølge. Derfor har barnehagen en viktig rolle i bevaring og overføring av samisk tradisjonell kunnskap.

Strategier:

- Arbeide for at det legges til rette for at barnehageansatte får kunnskap og kompetanse i samiske tradisjonelle lærings- og arbeidsmetoder
- Bidra til at samiske barnehager har fokus på bærekraft/birgejupmi-tenkning
- Arbeide for at det utarbeides veiledningsmateriell og startpakker for barnehager om samisk tradisjonelt arbeid og immateriell kulturarv

Innsatsområde 3: Kunnskap og kompetanse bygger fremtidens barnehager

Mål: Økt kunnskap og kompetanse i barnehagesektoren

Utfordringer:

Mangelen på samiskspråklig personell i barnehager er svært utfordrende. Denne mangelen fører til at samiske barn ofte ikke får et tilfredstillende barnehagetilbud som er bygd på samisk språk og kultur.

Utfordringen er å rekruttere samiskspråklige studenter til barnehagelærerutdanningen, og å rekruttere samiskspråklige ansatte til barnehagene.

Barnehageeier og de ansatte i barnehager med samiske barn, har et medansvar når det gjelder å sikre samiske barns rett til et barnehagetilbud bygd på samisk språk og kultur. Det er derfor en utfordring at barnehageeiere og barnehager ikke har tilfredstillende kompetanse om samiske barns rettigheter og barnehagens ansvar overfor de samiske barna.

Strategier:

- Bidra til å styrke rekrutteringen av samiske barnehagelærere
- Bidra til at barnehageeiere og ansatte i barnehager har nødvendig kompetanse om samiske barns rett til samisk barnehagetilbud
- Vurdere etablering av nettverk for den samiske barnehagesektoren for informasjons-og erfaringsdeling og kompetanseheving.
- Bidra til at det utvikles kompetanseprogrammer for barnehageansatte for å øke kompetansen om samisk barnehagepedagogikk som omfatter samisk språk, kultur, og tradisjonskunnskap, herunder metodikk om sterke språkmodeller